

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Prima est co[n]sideratio rationalis congruitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De venerabili sacro

ad aliquā deceptio: qz talis spēs diuini/ tus format in oculo ad aliquā veritatem/ signandā ad hoc. q manifestet vere cor/ pus esse sub sacro. Dicit em Aug^o in lib. q. euangel. q. cū fictio nra refert ad aliquā signationē nō est mendaciū sed aliq̄ figu/ ra. Quā diu tñ apparet sub forma carnis: aut pueri aut hmoi: nō est sumēdū sacm Ratio: qz ch̄s instituit q̄ sumeret eucha/ ristia sub specie panis et vini. Aliud exē/ plū. Fuit quidā heretic^o in puincia brabā tie q̄ debebat cōburi. Cū aut piect^o esset ad ignē: exclamauit Iuuate me: Et statim demones extraxerūt eū de igne. Qui euz demuo fuisset piect^o r sp̄ fuisset liberat^o: iā catholici disputabāt de fide. Supueniēs aut quidā pdicator: dixit epō: Faciat huc apporari corp^o ch̄i. Quod cū factū fuisset heretic^o ad ignē piect^o: sicut pus clama uit: adiuuate me. Et demōes ruderūt. Nō possum^o: qz maior nobis supuenit. Aliud exēplū. In epatu britiēsi erat quidā q̄ p̄re/ debat sc̄ritatē tantā in abstinentia q̄ vide/ batur alter iōānes baptista. Des q̄i d̄ ro ta puincia currebāt ad eū: r b̄m se repu/ tabat ille q̄ eū videre posset: vel rāgere: vt loq̄ cū eodēs credebant eū sc̄m: r tñ erat heretic^o r puerus: mortu^o est r honorifi ce sepult^o. Post tps aliq̄ inq̄sitor: here/ tice p̄ntat^o diligēt inq̄s inuēit p̄ testes fi deles q̄ fuerāt heretic^o. Sentētiauit q̄ d̄ p̄lio ep̄i britiēsi r alioz p̄udentū q̄ ei^o ossa p̄burerent. Astāte igit p̄lo piecra st ossa in ignē: r statim demones eleuauerūt ossa de igne r tenebāt ea suspēsa in aere: nō tñ videbant demōes. Populares q̄ ce/ perūt clamare: Dixit ep̄s cū istis s̄rib^o q̄ voluerunt p̄burerē sc̄m dei ex inuidia. Ecce quō de^o noster nō valt. Tūc ep̄s tū/ muir. Frēs aut p̄fortauerūt eū di. Domie nos sum^o hic p̄ defensione fidei: Prepara tis vos ad missam: qz oñdet nobis d̄ns a/ liq̄ d̄miracm̄ ne fides piclitet. Dixit igit ep̄s missam: Salue sc̄a parens rē. Et q̄n eleuauit corpus ch̄i: tūc demones in ae/ re clamauerūt di. Quidō de lacha: nos defendim^o te q̄ntum potuim^o: sed modo nō plus possum^o: qz adest maior nobis. s. ch̄s. Et statim ceciderunt ossa in ignē et cōbusta sūt: r gl̄ificata est fides p̄pter cor/ pus ch̄i. Sunt itaqz mltā p̄clarissima h^o

sacri testimonio: q̄ tñ omnia si deessent/ fufi ficere nobis debz verbū ch̄i dicētis: La/ ro mea vere est cib^o: r sanguis me^o rē. Et Matt. xxvj. Hoc est corp^o meū. Q̄ igitur ineffabile sacm. Q̄ inexplicabile si gnūm amoris dulcissimi iesu. Q̄ uentqz triūpha le puilegiū nobis exhibitū. Nō em est aut fuit aliq̄n tāgrandis natio q̄ habeat deos appropinq̄ntes sibi sicut adest nob de^o n^o.

Secundū est mysteriū memoriāde p̄figuratiōis. Vbi sunt p̄emplā de tres p̄cipue p̄sideratiōes.

Prima est cōsideratio rationalis con/ gruitatis.

Secōda est figuralis pluralitatis.

Tercia ē specialis p̄formitatis.

Prima est cōsideratio

rōnalis cōgruitatis: qz vicz congruū r rō nale fuit hoc sacm p̄figurari: qd̄ p̄batur s̄m Alex. r Bon. in. iij. di. viij. tribz rōibz. Prima est rō dignitatis. Illud em inter sacra est excellentissimū: s̄do debuerūt p̄re figure hui^o sacri quibz dignitas eius sa/ mosior ostenderet: expectandū enim erat sicut donum dei excellentissimum.

Secōda est rō difficultatis. Hoc em inter cetera difficultatū est ad credēdū. iō ad h̄ debuerūt hoies assuefieri q̄dam figurari

Tercia est rō signifi/ cate veritatis: qz in hoc sacro ch̄s pass^o significat r cōtinet. Cōgruebat aut ch̄im passum figuris p̄figurari. S̄do et s̄lt hoc sacm in q̄ fecit r p̄met. Tñ p̄t q̄ venera bile est h̄ sacz qd̄ tācelebrū anq̄z institue ret p̄conzariū fuit. Et q̄ euidet apparet q̄n tā h̄ie debz reuerentiā ad sc̄m ossm misse vbi celebrat r tractat h̄ tādignissimū sacz. Q̄nta deuotiōe r celebrāda r audicēda ē sc̄issima missa in q̄ ē p̄sumatio et adiple/ tio oia legalū sacrificioz q̄ tācelebrū p̄figuratū est sacratissimū officii corpis sa/ crificiū. Nō incōgruū itaqz censui hic in d̄ terferere tres p̄cipuas cās q̄ nos ad missē deuotionē inducere d̄nt. **P**rima cā est n̄citas obf̄uande obligatiōis. Vñ de p̄le. di. j. ca. Diffas. sic d̄r. Diffas die d̄sc̄o seclartū audire totas spēali ordine p̄cipi/ pulus nō p̄sumat: qd̄ si fecerit. ab epō cō/ fundat. Et itez. r. Qui die. sic d̄r. Qui die

solēni p̄missio p̄uētu ecclē ad spectacu-
 la vadit: excōicet. Glo. si monit̄ nō desit̄
 sit. Sicut aut̄ d̄r Joā. and. in rosario sup
 dicto ca. Missas. Si ad hoc tenent laici:
 multo magis z clerici q̄ totalit̄ dediti sunt
 diuino cultui. vt p̄t̄. xij. q. j. ca. Duo sunt
 genera. Quod aut̄ dictū est de dieb̄ dñicis
 intelligēdū est etiā de alijs dieb̄ festiuis.
 vt p̄t̄ colligi ex his q̄ dicunt̄ extra de pa-
 rochys. in cap̄. Et dñicis dieb̄ z festis.
 Sicut aut̄ d̄r Alex. li. iij. de auditōe mis-
 se. Et Henric̄ boic. extra de celebratiōe
 missē in ca. Dolētes. Quo ad laicos non
 audire missas die dñico tūc ē mortale pec-
 catū: q̄ accidit ex p̄cepto vero vel interp̄-
 tatiuo. Vocat̄ aut̄ p̄ceptū iterpratiuu
 q̄ sine cā legitima missas audire diebus
 dñicis q̄s nō assuecit. In glo. in dicto c.
 dicit h̄ esse p̄ceptū. Si v̄o q̄s ex legitima cā
 p̄mittit̄ audire missam in die dñico: tūc
 nō peccat. Vocat̄ aut̄ causā legitimā q̄
 q̄s corpali detinet̄ in firmitate: v̄l iūm̄coꝝ
 amore vel alia sūt causa: q̄ fm̄ rectū iudic-
 iū exc̄usatio legitima debeat reputari. Si
 q̄s aut̄ ex aliq̄ leui cā nō sufficiēt̄ p̄mittit̄
 t̄t̄ audire missas: z t̄t̄ ad audiendū missā
 fuit p̄suer̄ tūc p̄t̄ esse veniale. Ulterius
 sicut dicit̄ cōiter doctores: vt Innocen.
 Hostiē. z Joā. and. sup rubrica de paro-
 chys: hoc est inter iura parochialia: q̄ pa-
 rochianus vni? ecclē nō d̄z audire diuina
 in alia ex p̄cepto: q̄d t̄t̄ fieri p̄t̄ ex rōabili
 cā corpali v̄l sp̄uali: puta cū q̄s vult p̄gri-
 nari p̄ implēdo voto aliq̄: vel p̄ indulgen-
 tia p̄legēda: vel p̄ v̄do dei audiēdo.
 Secūda cā est sublimitas memorāde si-
 gnificatiōis. In celebratiōe em̄ missē si-
 gnificant̄ et rep̄ntant̄ sc̄rissima mysteria
 q̄ sūt? da opatus est p̄ n̄ra salute: z myste-
 riū dñice mortis z passiōis q̄ seipm̄ p̄ no-
 bis imolauit. In sicut d̄r Th. in. iij. p. q.
 lxxij. ar. j. Celebratio missē d̄r ch̄i imo-
 latio. Dicit̄ em̄ Aug. in li. s̄n̄iaz Properi
 Semel imolat̄? est in semetip̄o ch̄i: z t̄t̄
 d̄icit̄ imolat̄ in hoc sacro. Dicit̄ aut̄ im-
 molatio ch̄i: q̄ celebratio sacri euchar-
 stie est imago q̄daz rep̄ntatiua passiōis
 ch̄i q̄ fuit vera imolatio. In Amb. dicit̄
 sup eplam ad Heb. In ch̄o sel̄ oblat̄a est
 hostia ad salutē sempiternā potēs Quid
 s̄ nos? Hōne p̄ singulos dies offerim? ad

recordationē mortis eō. Tertia cā est
 vtilitas desiderāde reparatiōis. Qui em̄
 missas deuote audierit: reparat̄ inde par-
 ticipatiōe triplicis fruct̄ multū deside-
 rabilis. Primo reparat̄ participatiōez
 in fructu dñice passiōis. Per sacm̄ em̄ eu-
 charistie adoratiū reuereter: z a fortiori si
 deuote sumptū fuerit: particeps efficitur
 hō dñice passiōis. In in q̄dā orōne dñic̄
 cali d̄r: q̄tis hui? hostie p̄m̄ozatio cele-
 brat̄: opus n̄re redēptiōis exercet. Secū-
 cūdo in fructu diuine laudatiōis. Fere em̄
 oia q̄ dicunt̄ in missa ad dei laude p̄tinēt:
 p̄ quā laudatiōez p̄stat nobis v̄ia salutis.
 Iuxta illō p̄s. Sacrificiū laudis bonū
 riticabit̄ me: z illic iter q̄ oīdam illi salu-
 tare dei. Tercio in fructu deuote orōis
 Dicit̄ em̄ sp̄ sacerdos sp̄aliter p̄ oib̄ aud-
 entib̄ missam suā: vt p̄t̄ in cano. missē: cū
 dicit̄: Et p̄ oib̄ circūstantib̄. et orōnes
 z deuotiōes oīm ass̄sentium offert deo.
 Esti forte q̄ris: An melior sit missa boni
 sacerdotis q̄ mali. Rūdet Th. in. iij. p.
 q. lxxij. q̄ in missa duo sunt p̄sideranda:
 sc̄z ip̄m sacm̄ q̄d est p̄ncipale: z orōnes q̄
 in missa fiūt p̄ viuīs z mortuis. q̄ntū s̄ ad
 sacramētū nō min? valet missa mali sa-
 cerdotis q̄ boni: quia vtrob̄q̄ idē p̄ficiat̄
 sacm̄. Unde Greg. in registro. Hui in
 q̄ magnū laqueū incidit̄ q̄ diuina z occul-
 ta mysteria pl? ab alijs sc̄rificata fieri pos-
 se credūt: cuz vni? idem sp̄s ea mysteria
 occulte atz inuisibilt̄ opando sc̄rificat̄. Ad
 h̄ etiā facit̄ c. Cūceptura. j. q. j. Et c. Si
 gnificasti. Et c. Hō q̄les. Est t̄t̄ aduertē-
 dū q̄ h̄ sacm̄ in se vni? z idē sit z nō veri-
 neq̄ sanctius. put̄ a bono p̄ficiat̄ sacerdote
 q̄ malo: q̄z vicz nō i merito sacerdot̄ sed
 in p̄bo p̄ficiat̄ ch̄i p̄secrātis: t̄t̄ oblatio
 hui? sacri (accipiēdo vicz oblatōez p̄ actu
 siue opatiōe sacerdot̄ offerētis) melior est
 ab vno q̄ ab alio. In sic oblatio boni sa-
 cerdotis meritoria est sibi z deo placēs z
 grata. Sed oblatio mali sibi danabil̄ et
 deo displicēs: h̄ res oblata sp̄ sit dō gra-
 tissima: q̄z vicz mal? indign? est deo min-
 strare. Jo d̄r Leui. xxj. Hō q̄ hūerit man-
 culā nō accedet ad miltariū d̄i sui. Quātū
 ad orōnem q̄ sit in missa oīm: q̄ illa p̄t̄
 dupliciter cōsiderari. Vno modo in quā-
 tum habet efficaciam ex deuotione sacer-

De venerabili sacro. De myst.

dotis orantis: Nec nō ē dubiūq̄ missa bo-
ni sacerdotis ē magis fructuosa q̄ mali.
Uñ scribit j. q. j. c. Ipsi sacerdotes. Uñ
sacerdotes fuerit digniores: rāto facili⁹ i
necessitatibus pro q̄b⁹ clamant exaudiat.
Ad idē facit ibidē. c. Sacerdotes z. c. Sa-
crofanta. Alta mō inq̄ntū oīo in missa p̄-
fertur a sacerdote in p̄sona totū ecclē cui⁹
sacerdos est minister: q̄d q̄dē ministeriūz
etiā in petōib⁹ manet. Uñ q̄ntū ad hoc
est fructuosa oīo sacerdotis petōis non
solū in missa: s̄z in alijs ecclesiasticis offi-
cijs in quib⁹ gerit p̄sonā ecclē: s̄z nō sic sūt
fructuose ei⁹ oīones p̄uate: secundū illud
Prover. xvij. Qui declinat aurē suā ne
audiat legē: oratio ei⁹ erit execrabil⁹. Ex
dictis itaqz seq̄r q̄ sic dicit Bōn. Si q̄s li-
bent⁹ audiat missam melioris sacerdotis
bñ facit. dū tñ credat ipm̄ in substantiālib⁹
sacramēti nō excedere petōi: alioq̄n picu-
lose erraret. Notandū insup q̄ sacerdotis
p̄cubinarij publici z notōij audire nō li-
cet. Uñ xxij. di. of. Null⁹ audiat missam
sacerdotis quē indubitātē nouit p̄cubi-
nā h̄re: q̄d yr d̄r Tho. vbi s̄. ar. ix. Pot⁹
de fornicatiōe q̄ de multis alijs p̄ctis ph̄-
bet⁹: q̄ ad eā sūt hoies p̄notos p̄f carnis
corruptionē. Hoc tñ ē intelligendū de no-
torio vel p̄sententiā p̄icto vel p̄fessionē
in iudicio factā v̄l q̄n nō p̄t p̄ctm̄ aliqua
terguersatiōe celari. Sicut etiā ibidē d̄r
Tho. Heretici scismatica z excoicati sunt
p̄niam ecclē ab executiōe p̄secrandi p̄ua-
ti. Ideo peccat q̄cūqz eoꝝ missam audit
vel ab eis sacm̄ accipit. Hec Tho. Hec
supradicta icidētaliter de auditiōe misse
interferunt. Nūc autē ad p̄ncipale p̄posi-
tū n̄m redeundū est. Supius itaqz iam
declarauim⁹ p̄mā cōsideratiōē p̄positaz
circo p̄figuratiōem hui⁹ sacramēti: q̄z vi-
delz p̄grui erat z rōnabile ipm̄ legalib⁹
sacrificijs p̄figurari.

Secūda est cōsideratio
figuratis p̄tatis: videlz q̄ plurib⁹ figurz
p̄figurari debuit: q̄ yr ait Aug⁹. in. iij. d̄
tri. q̄ p̄ multa eram⁹ a deo diuisi: oportebat
q̄ multa vitā venturā p̄clamarēt: scz
ch̄m q̄ d̄r Jo. vj. Ego sum panis vite.
Et sicut d̄r alexā. Licet res p̄figurata sit
vna s̄m substantiā: tñ illius multi sunt effe-

fectus z multe p̄prietates siue cōditiones
q̄bus cōtrident diuerse figure: licet autēz
fuerint multiplices figure hui⁹ sacramēti
sūt tñ inter ceteras tres p̄cipue. Ad cui⁹
declarationē notādū s̄m Tho. in. iij. p. q.
lxvij. q̄ in hoc sacramēto tria cōsiderare
possum⁹. s̄. id q̄d est sacramētū rāru. s̄. pan-
nem z vinū: z id q̄d est res z sacramētum
simul: scz corp⁹ ch̄i vey: et id q̄d est res
rāru: scz effect⁹ hui⁹ sacramēti: q̄ntū igit
ad id q̄d ē sacramētū rāru p̄missa figurā
ra hui⁹ sacramēti fuit oblatio melchisede-
dech: q̄ obtulit panē z vinū: q̄ntū autē ad
id q̄d est sacramētū z res sacramēti. s̄. q̄n-
tū ad ipm̄ ch̄m passūz q̄ p̄rinetur in hoc
sacramēto: figura ei⁹ fuerunt oīa sacrifici-
cia veteris legis: p̄cipue sacrificiū expiatō-
nis q̄d erat solēnissimū: q̄ntū ad tria p̄cedi-
ta simul p̄figurata p̄cipua māna: q̄d i se h̄e-
bat oīs saporis suauitatē: sic z grā huius
sacramēti mentem reficit q̄ntū ad omnia
Agnus autē paschalis q̄ntū ad tria p̄cedi-
ta simul p̄figurata h̄ sacramētū: q̄ntum
eīm ad primū q̄z māducabat q̄ panibus
azyimosis: s̄m illud Exo. xij. Edēt carnes z
azyimos panes: q̄ntū s̄o ad sc̄dm q̄z imo-
labat ab omni multitudine filioꝝ israel:
decima q̄rta luna: q̄d fuit figura passiois
ch̄i q̄ p̄pter innocentia d̄r agnus: q̄ntū ve-
ro ad effectū: quia p̄ sanguine agni pasca-
lis p̄cepti sūt filij israel a deuastate ange-
lo z educti de egyptiaca seruitute. Et iō
ponit p̄cipua figura hui⁹ sacri agni pas-
calis q̄z s̄m oīa ipm̄ rep̄ntat. Hec Tho.

Tertia est consideratio
sp̄calis cōformitaz: vbi vitz cōsiderada ē
sp̄calis cōformitas vni⁹ illaz figuraz: scz
māne q̄d p̄figurauit p̄cipue hoc sacramē-
tū q̄ntū ad fructū quē facit nob⁹ p̄f q̄d cō-
ueniētē: yr de h̄ h̄am⁹ sp̄cale cōsideratio
nē. Cōsiderem⁹ itaqz q̄m caro ch̄i cib⁹
ē suauissim⁹ ad gustādū z fructuosissim⁹
nobis qui fuit figuratus in manna. Exo.
xvj. Et h̄ maxime propter septem p̄ditio-
nes siue p̄prietates que in manna fuerunt
hui⁹ sacramēto cōueniētes. Prīmā est
modus generatiōis. Nā de nocte de celo
inuisibilib⁹ d̄scēdebat māna z hoc signat
statū fidei n̄re q̄ nō clare videt sicut in pa-
tria: neqz ibi est oīmōda obscuritas quē